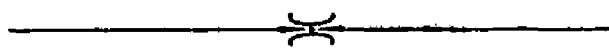

Ihmiskunnan pelastus.

Kirjoittanut

Matti Kurikka.

Helsingissä,
Työväen Sanomalehti-Osakeyhtiön
kustantama.

Helsingissä,
Kirjapaino Gutenberg Boktryckeriet,
1899.

»**M**eidän jälestämme vedenpaisumus!» sanoi itsevaltias viime vuosisadalla. Tämän vuosisadan lopussa näyttää siltä, kuin kaikki vallassaolijat saisivat sanoa samalla tavalla. Sillä neuvottomuus, epätoivo on ainoa ilmiö, millä hallitsevat luokat nykyaikana vastaavat kansain syvien kerrosten valitus-huutoihin ja uhkauksiin.

Kuitenkin on pelastus mahdollinen, jos vaan tahdottaisiin pelastua. Ja meidän, yhteiskunnallisen uudisviljelyksen raivaajain, on koetettava parastamme, saadaksemme niin useat kuin mahdollista heräämään unestaan ja käsittämään tehtävänsä.

Ennenkuin me kuitenkaan voimme täydellä varmuudella tarjota muille oppejamme, jotka heistä näyttävät vaan meidän etujemme edistämiseksi keksityiltä, on meidän oltava selvillä siitä, *palvelemmeko me uusine aatteinemme totuutta* sen ankarimmassa muodossa.

Kun me kaikki olemme siitä yksimielisiä, että Jesus Natsarealainen opetti puhtahinta jumalallista totuutta, niin olisi meidän siis ensi asiaksi oltava selvillä siitä, mitä hän toden teolla opetti.

Vai ollaanko tosiaan siitä selvillä?

Eiköhän se väite pidä paikkaansa, että perin harva ihminen nykyaikana viitsii vaivata itseään tutkimaan Jesuksen elämän filosofiaa niitten puutteellisten kirjoitusten avulla, joissa meille on tietoja hänen opistaan säilynyt? Tyytyväthän useimmat mukavassa itsekylläisyydessä siihen puretukseen, mitä heille kulloinkin tarjotaan.

Toiset halveksivat tahi kammoavat koko suuren Natsarealaisen nimeäkin. Ainoastaan perin harva uskaltaa yrittääkään lähteä omin neuvoin etsimään selvitystä elämän salaisuuteen.

Voidaksemme päästä tämän pyrkimyksemme perille, saadaksemme selville, missä suhteessa aikamme suurin kysymys on suuren Mestarin oppiin, on meidän vapaina kaikista oppikaa-voista ryhdyttävä tarkastamaan, missä oikeastaan on Jesuksen opin selkäranka tahi ydin. Kun se on tehty, selviytyy muu vyyhti itsestään.

Jos me nyt tässä tarkoituksessa ottaisimme tutkiaksemme, *mitä Jesus tarkoitti Isän tahdon täyttämisellä*, niin onko meillä toivoa vyyhdin selviämisestä?

Voimmeko pitää tätä kohtaa Jesuksen opin nurkkakivenä, vai onko se katsottava vähäpätöiseksi väitteeksi, joka on jätettävä unhotuksiin esim. sen kysymyksen rinnalla, josta Luther ja Kalvin riitelivät kristikunnan valettua tuhat vuotta katoolisuuden pimeydessä. Kumpi on meille elämän tarkoitusta ymmärtääksemme tärkeämpää tietää, sekö mitä Jesus tarkoittaa Isän tahdon täyttämisellä vai sekö mitä hän tarkoitti vertauksellaan lihastaan ja verestään?

Minä uskallan väittää, että edellinen on tärkeämpi, vaikkakin kirkko katoolisuuden liepeillä huolellisesti pysytellen, tyytyy yhäti väittämään, että kun me vaan uskomme nielasevamme Herran temppelissä Jesuksen lihaa ja verta, niin meidän ei tarvitse vaivata päätämme ymmärtämään, mitä hän tarkoitti Isän tahdon täyttämisellä.

Sillä kenen runoutta kaihoava henki ei käänny inholla pois mokomasta runollisen vertauksen lihallisesta selityksestä? Siksipä on syytä väittää, että me nyt vuosisadan kynnyksellä olemme suuressa tienhaarassa.

Valittavana on: *pelkkä usko vai tieto*. Sinun on, ystäväni, joko yhä edelleen kompuroitava kirkon pimeässä sokkelokäytävässä, jonka kirkko itse — poikkeuksia lukuunottamatta — sanoo vievän suoraa päätä tuliseen helvettiin, tahi on sinun noustava omin jaloin astumaan auringon paisteessa, tutkimaan

jumalallista luontoa ja opittava tuntemaan ijankaikkisuudesta läheneen henkesi tarkoitusta.

»Jos me todenteolla tahdomme korvata, mitä on laiminlyöty, jos me tahdomme ymmärtää Jumalaa, itseämme ja yhteiskunta-elämäämme, on meidän, hyvät ystävät, ensi asiaksi oltava selvillä siitä, mitä Jesus Natsarealainen opetti Isän tahdon täyttämisestä ja sitten vasta, kun tämä on selvillä, ryhdyttävä, ketä siihen haluttaa, tarkastamaan, kumpi, Luther vai Kalvin, oli oikeassa ehtoollis-opissa, luterilainen kirkkoko vai katooninen on lähempänä totuutta, metodistinen, baptistinen, laestadiolainen vai mikä muu uskonlahkoko paraiten täyttää tarkoituksensa.

Niinkauvan kuin meillä ei ole tarkoin selvillä, mitä Jesus itse opetti elämän tarkoituksesta, ovat näitten eri katsantotapoja edustavain uskonnollisten yhdistysten erimielisyydet ala-arvoisia.

Lähtekäämme siis tarkastamaan, mitä Jesus tarkoittaa Isän tahdon täyttämisellä.

Kun häneltä fariseukset nimenomaan kysyivät, mikä on suurin käsky laissa, niin me tiedämme hänen vastanneen:

»Sinun pitää rakastaman Herraa sinun Jumalatas kaikesta sinun sydäimestäsi, sielustasi ja mielestäsi. Tämä on ensimmäinen ja suurin käsky. Ja toinen on tämänkaltainen: sinun pitää rakastaman sinun lähimmäistäsi niinkuin sinua itseäsi. Näissä kahdessa käskyssä kaikki laki ja profeetat riippuvat».

Saammepa me toisessa paikassa tietää, että sen, joka tahtoo tulla Jumalan pojaksi, ei ole tyydyttävä rakastamaan lähimmäistensä, vaan on hänen rakastettava nimenomaan vihollisiansakin ja siunattava niitä, jotka häntä sadattelevat, tehtävä niille hyvää, jotka häntä vihaavat, rukoiltava niitten edestä, jotka häntä vainoovat ja vahingoittavat.

Itse asiassa nämä kohdat Jesuksen opissa riittävät meille lähtökohdaksi Isämme tahdon ymmärtämiseen.

Kun hän kerran ensimmäisenä ja tärkeimpänä käskynä pitää rakkautta Jumalaan, niin herää meissä kuitenkin heti ajatus, mitenkä voimme osottaa rakkautta sille, jota me emme ymmärrä.

Emmehän me tiedä, mikä ja millainen on Jumala voidaksemme kohdistaa hänelle rakkautemme.

Tässä kohden saamme Jesukseita hyvin niukalta selitystä niistä kirjoituksista, jotka meille ovat säilyneet. Etsiessään etupäässä sydämenpuhtautta ja valittuaan siitä syystä kaikkein yksinkertaisimman kansan keskuudesta opetuslapsensa, ei Jesus nähtävästi tahtonut antautua niin vaikeata käsitettä laveammin selvittelemään, kuin itse luonnon suuri Herra, hänen ja kaikkien ihmisten Isä on. Vertauksessaan viinapuusta hän kuitenkin selvään viittaa siihen, kuinka ääretön eroitus on ihmisten, hänen itsensä ja Jumalan välillä. »Minä olen se totinen viinapuu ja minun Isäni on peltomies», sanoi hän opetuslapsillensa. »Minä olen viinapuu, te olette oksat!»

Seuratessamme hänen sanojaan ja ajatellessamme hänen vertaustensa syvällisiä merkityksiä, näemme kuitenkin riittävän selvästi, ettei Jesus suinkaan tahtonut opetuslapsiansa saada pysymään siinä käsityksessä, mikä heillä oli Moseksen opin mukaan Jumalasta. Hänen Isänsä ei ollut partasuu ukko erehdyksineen, katumuksineen ja suuttumuksineen, vaan kaikkialle avaruuteen ylettyvä, niinhyvin jokaisessa pienimmässä olennossa, kuin taivaankappaleissa ja koko avaruudessa elävä itsetietoinen, luova ja kaikkien olemuksessa pienimpäinkin osien edistymisestä iloitseva Henki, josta kaikki elämä alkunsa saa ja jonka yhteyteen kaikki ihmishenget takaisin pyrkivät.

Uudemman ajan tiede on sen sijaan täyttänyt sen aukon, mikä on ollut käsityksessämme kaikkialla läsnäolevasta Jumalasta. Sen avulla me vasta ymmärrämme tuon Jesuksen ensimmäisen ja suurimman käskyn.

Jos koko avaruus, luonto sellaisena kuin me sen näemme, tunnemme ja olevaksi tiedämme, on yksi ainoa suuri olento, jonka Henki meissä joko näkyvässä ja näkymättömässä, rajallisessa ja rajattomassa luonnossa elää, niin onko meidän silloin vaikea ymmärtää, mitä on se rakkaus, jonka tulee olla meissä ylinnä kaiken muun. Niinkuin kaikki avaruuden lukemattomat kappaleet mitä suurimmassa täydellisyydessä muodostavat yhden

ainoan sopusointuisan kokonaisuuden, niin pyrkii luonto meissä ihmisissäkin sopusointuisuuteen. Kaikkialla missä me löydämme sopusointuisuutta, oli se äänien soinnussa, värien luontevassa vaihtelussa, perheellisessä illanvietossa tahi suuren ihmisjoukon yksimielisessä esiintymisessä, kaikkialla tunnemme me korkeata, vihhlasevaa, henkistä nautintoa, jota emme voi sanoin selittää. Me nimitämme sitä milloin kauneudeksi, milloin rakkaudeksi ja runoudeksi, milloin pyhäksi innostukseksi.

Se on sitä sopusointuisuutta, johon henkemme pyrkii ja johon sitä Jesus ensimmäisellä käskyllään kehoittaa pyrkimään. Rakkaus Jumalaan on juuri siinä, että me pyrimme tekemään elämellisten ristiriitaisuuksien alaisen alemman itsemme sen korkeamman olemuksemme pyrkimyksen mukaiseksi, joka saattaa meitä katumaan kiivauttamme, häpeämään valhettamme ja pelkäämään rikoksiemme seurauksia. Me rakastamme Jumalaa juuri siinä, että antaudumme täyttämään hänen tahtoansa semmoisena, kuin se meissä pyrkii vaikuttamaan. Ja jos me hänen tahtonsa täyttämisen otamme pää-asiaksemme, unohtaen sen rinnalla huolen huomisestakin, niin löydämme sen rauhan, jota me kaihoamme, sen sopusointuisuuden, joka meidät kasvattaa Jumalan pojiksi ja tyttäriksi.

Mutta ei siinä kyllä, että kukin meistä erikseen löytää tämän sisäisen rauhan ja yhä kiinteämmin liittyy Isän tahdon täyttämiseen. Jesus lausui myöskin toisen käskyn, jota ei saa unohtaa, niinkuin, paha kyllä, moni hyvinkin korkealle henkinessä kehityksessä päässyt henkilö on itsekkäästi tehnyt.

Jesus kääkee rakastamaan lähimmäisiä niinkuin itseämme, ja toisessa paikassa hän lausuu saman ajatuksen sanoilla:

»Mitä te tahdotte muitten teille tekevän, tehkääte te se heille».

Tässä toinen käsky.

Miten on meidän sitä ymmärtäminen ja elämässä toteuttaminen, jotta Isän tahdon täyttäisimme?

«Mitä tahdomme me muitten meille tekevän? Auttavan meitä tyydyttämään tarpeitamme, joita meillä on kahta lajia. Me

tarvitsemme ravintoa, lämpöä ja suojaa ja me kaipaamme rauhaa, ystävyyttä ja tietoa.

Mitenkä Jesus tämän käytännöllisen puolen kysymystä ratkasi, siitä saamme tarkan selon evankeliumista. Hän kieltää meitä kokoamasta sellaista, jota koi syö ja ruoste raiskaa, käskkee antamaan velat anteeksi ja lahjoittamaan kaikki, mitä meillä on, vaivaisille ja surkuttelee rikkaita, sillä »huokeampi on kame-
lin käydä Neulansilmä-portin läpi, kuin rikkaan tulla taivaan valtakuntaan». Luottaen taloudellisten lakien kehitykseen, jättää Jesus tulevan ihmiskunnan asiaksi järjestää yhteiskunta-olonsa niin, että kaikille riittää niinkuin taivaan linnuille yllinkyllin kaikkea, mitä kukin tarvitsee; hän vaan lausuu sen pohjaperiaatteen, että ihmisten on kilpailtava antamisessa eikä ottamisessa. Jos tahdotte muitten teille antavan, niin antakaa te myös heille; jos tahdotte muitten teitä suojaavan, niin suojatkaa te myös heitä j. n. e. sanoo Jesus.

»Minkä te teitte yhdelle näistä pienemmistä, teitte te myös minulle», lisää hän. Ihmiskunta onkin myöhemmin pääs-
syt taloudellisessa kehityksessä sille asteelle, että Jesuksen käsky on toteutettavissa pysyväksi yhteiskuntajärjestykseksi ja myö-
himmän ajan sosialistinen tiede on osottanut, että jos yhteis-
kunta kaikilla aloilla astuu yksityisten rikkaitten sijalle työnanta-
jaksi, tuotannon ja nautinnon järjestäjäksi, niin kaikki yhteis-
kunnan jäsenet tulevat saamaan yllinkyllin kaikkea ja kuitenkin
pysyy saavutetusta kulttuurista kaikki se, mikä siinä on hyvää
ja hyödyllistä.

Mitä taasen tulee siihen toiseen puoleen ihmiselämän tarpeista, johon tuo Jesuksen antama toinen käsky viittaa, niin ei meidän ole vaikea siitäkään itsellemme täyttää selvyyttä tehdä.

Mikä estää meitä saamasta nauttia rauhaa, ystävyyttä ja saamasta tietoa? Keskinäiselle riidalle ja taistelulle rakettu yhteiskuntajärjestys.

Jos me siis tahdomme tässä suhteessa täyttää Jesuksen lausuman toisen käskyn rakkaudestamme lähimmäisiä kohtaan, niin on meidän kiinnitettävä etupäässä huomiomme yhteiskunta-

järjestyksemme epäkohtiin, n. k. yhteiskunnallisiin valheisiin. Ja tähän tarkastukseen ryhtyessämme onkin meillä jo mahdollisuus löytää kaiken pahan alkujuurin.

Yksityiskapitalistien käsissä olevan yhteiskunnan tekopyhät ihailijat väittävät kyllä yhä vielä, että perhe on valtion ja yhteiskunnan perustus. Mutta toiselta puolen he eivät ole huomavinaan, että vapaakilpailun nimellä temmeltävä yksityiskapitaali on perhe-aatteen äärimmäinen vihollinen. Muistakaamme näet, että perhe ei rakentunut taistelulle olemassaolon puolesta, joka on vapaakilpailun perustana, vaan rakentui se keskinäiselle avu-
liaisuudelle, molemminpuoliselle antamiselle eikä ottamiselle.

Patriarkaalinen yhteiskunta oli vielä tällä perheen ihanteellisella pohjalla. Mutta sitten on se askel askeleelta häipynyt pois. Nyt on ihmiskunta korkeasta kulttuuristaan huolimatta vaipunut takasin eläinten kannalle, keskinäiseen eläimelliseen eripuraisuuteen. Se sopusointuisuuden luonnollinen sävel, joka patriarkaalisessa yhteiskunnassa soi kaikkien jäsenten yhteistä parasta, on vaiennut ja sijassa on korkeasti oppineitten petojen kiljunta ja pimeään kurjuuteen painettujen otuksien huokaukset. Kulttuuri-ihminen on jälleen niinkuin Nietzsche aivan oikein sanoo eläin, korkeilla hengen lahjoilla varustettu, mutta Jumalan tahdon täyttämistä kauvas vieraantunut eläin, jonka pääpyrintönä on eläimellisten nautintojen tyydyttäminen ja lähimmäistensä veren imeminen. Vai eikö ole? Katsokaa ympärillenne! Mikä tekee eläimen eläimeksi? Eikö se ole se, että eläin voipi tyydyttää rajattomasti, s. o. ilman vastuunalaisuutta intohimojaan. Syököön se sikana kuinka paljon hyvänsä, juoskoon koirana narttujen perässä, pettäköön kettuna yksinkertaisia torpankanoja, hävittäköön ahmana uutterimpia ja hyödyllisimpiä olen-
toja. Ei eläin siitä vastuunalainen ole. Tämä vapauden väärinkäyttäminen on nyt kerran eläinkunnan tehtävä. — Mutta onko nykyinen kulttuuri-ihminen ylempänä näitä eläintyyppisiä? — Ei! Me tiedämme päinvastoin, että eläimen harjoittaessa väärä-
ryyttä vaiston pakottamana, tekee sitä kulttuuri-ihminen vapaasta tahdosta, vasten parempaa tietoansa ja vasten sielussaan kuulu-

vaa Jumalan ääntä. Vai tahtooko joku väittää, että yhteiskunta, jossa suuri vatsa on miehen arvon mitta ja jossa kupongin-leikkaajan asema on ihmisten korkein ihanne, jossa hevosten ja koirain räökkääjät kilpa-ajoissaan ja kennelklubeissaan humalaisina puhuvat ihmiskunnan jumalallisesta edistyksestä ja jossa sirkustaiteet on jälleen korotettu kulttuuri-ihmisten tärkeimmiksi ajanvietoiksi, tahtooko joku väittää, että tämä yhteiskunta on korkeammalla kuin eläinkunta? Niin väitti roomalainenkin väkivalta-kulttuuri gladiaattori-taisteluistaan ja kristittyjen räökkäyksistä puhuessaan. Kukapa silloinkaan olisi sokeitten silmiä voinut avata.

Minä myönnän, että tämä alennustila on kehittyneimpänä vaan suurissa kulttuuri-keskuksissa, mutta nehän ne syrjäseutulaisiakin jälessään taluttavat, nehän ne ovat niitä aurinkoja, joitten myrkyllisessä valossa kunnan salomaalainenkin jo lämmitteleikse.

Niin, arvoisat kansalaiset! Minä uskallan yhtyä Lombrosoon, väittämään, että mitä kulttuuri-ihmiskuntaan tulee, on se muuttunut suureksi hulluinhuoneeksi.

Jumalan ääni on kulttuuri-ihmisten rinnassa tukahtunut ja sijalla on niinkuin, prof. Hilty sanoo, sairaloinen moraali (moral insanity), joka näkyy heitä johtavan kuni morfinisteja yhä kauvemmas alennukseen. »Näyttää siltä», sanoo John Ruskin, »kuin olisi taivas määrännyt 19 vuosisadan esittämään kaikkien aikain varalta varoittavaa ja loistavaa esimerkkiä räikeimmästä hurjuudesta».

Ja milloin alkoi tämä hirveä luisuminen pois totuuden tieltä kristikunnassa?

Kun kerran Jesus opetti, että kaikki ihmiset ovat »jumalan lapsia», niin ei hän siis suinkaan eksyttänyt ihmisiä pitämään itseään mahdottomina hyvään nousemaan.

Jo kristikunnan ensiaikoina löydämme kristillisyyden jotenkin sellaisena elämän ja uhrautuvaisuuden oppina, jota Jesus oli tarkoittanutkin. Mutta sitten näemme kristittyjen elämän sekä opin muuttuvan. — Kristinopin myi, niinkuin kirkkohisto-

riasta näemme, loiston ja maallisen vallan hurmaama papisto väkivallan ja rosvouden palvelukseen. Se antautui Konstantinus Suuren aseitten palvelukseen. Tämä voimakas soturi ja älykäs valtiomies näki, kuinka ihanteellista väkeä kristityt olivat ja hänen onnistui kuin onnistuikin saada kristikunnan jumalattoman valtansa palvelukseen. Papisto möi kristikunnan, niinkuin Judas Iskariot möi Mestarinsa. Siitä lähtien ei tarvinnut enää noudattaa elämässä Jesuksen esimerkkiä. Sillä elävän opin sijalle kohotettiin uskonkappaleet. Usko tuli nyt tiedon ja vakuutuksen sijalle; ulkonaisten muotojen noudattaminen tuli Isän tahdon täyttämisen sijalle. Kristityiltä otettiin pois oikeus itsenäiseen uskonnolliseen pyrkimykseen, ajattelemiseen ja arvostelemiseen. Heidät opetettiin vuosisadalta vuosisadalle seuraamaan tahdottomina, turvattomina lampaina itsekkäitten ja vallanhimoisten paimeniensa tahtoa. Jumalan ääni ihmisessä pantiin viralta ja sijalle nousi vanha Aatami; kaikkivaltias, kaikkialla läsnäolevan ja kaikkia ihmisiä lapsinansa ja oman olemuksensa osina rakastavan suuren Isän alituinen vaikutus kiellettiin ja ihmisen jokapäiväiseksi seuralaiseksi julistettiin »kiljuva jalopeura, joka kaikkialla ympäri käypi ja etsii ihmisiä niellöksensä». Ja me tiedämme, että nyt suurin osa kristityistä kammoksuu omaa järkeänsä ja epäilee omaatuntoansa, s. o. kieltää juuri ne ominaisuutensa, joitten avulla he ovat eläimiä korkeammalla. Sen sijaan, että he Jesuksen oppia ymmärtäen pitäisivät itseään Jumalan poikina ja tyttärinä, luulevat he ansaitsevansa autuuden mölistessään saamattomina: »Minä vaivainen syntinen ihminen, joka synnissä ja pahuudessa synnyin». Onko, ystäväni, sinulla nyt selvillä, miksi ihmiset ovat eksyneet Jumalasta ja kilpailevat nyt siitä, kuka paraiten voi kehittää elämellisyttään? Näetkö, rakas ystäväni, että elämän salaisuutta ymmärtääksemme, meidän on purettava auki pelottavan vahva valheverkko, jota läpi pitkien vuosisatojen on yhä lujemmaksi punottu, huolimatta niistä silloin tällöin esiintyneistä hengen sankareista, jotka ovat sitä koettaneet rikki repiä.

Jotta me kuitenkin repiessämme samalla voisimme uutta

luottamuksella sijalle rakentaa, jotta me tästä alennustilasta pois pyrkiessämme itsenäisesti voisimme muodostaa käsityksemme oikeasta, on meidän tutustuminen Jesuksen opin ohella eräisiin huomattavimpien sivistyskansojen historiassa tarjolla oleviin kulttuurikuviin. Sillä vasta silloin kun meillä on tilaisuus vahvistaa käsitystämme Jesuksen opin käytännöllisestä sisällöstä muitten kansain suurien miesten opeilla, saatamme turvallisesti sovittaa elämänymmärryksemme nykyisiin oloihin ja ryhtyä elämäämme muodostamaan sellaiseksi, että itse voimme ottaa pääpyrkimykseksemme Isän tahdon täyttämisen ja toisiammekin siihen ohjata saatamme.

Muistakaamme, näet, ettei Israelin kansa yksin ole tuon tuostakin luopunut Jumalasta ja tullut yhä uudelleen johdetuksi pois eksyksistä. Saman kohtalon alaisina ovat olleet muutkin kansat. Niinkuin vesi eteenpäin vierieessään muodostuu laineisiin, jotka joskus nuolasevat pohjasärkkiä, joskus taasen korkealle pilviä kohti ponnahtavat, niin näkyy ihmiskunnan kehityksinkin olevan tällaista alennustilan ja kohoamisen vaihettelua. Onnellinen se kansa, joka alennustilasta ylös pyrkiessään osaa käyttää hyväkseen kokemukset eksyksissä-olonsa ajalta. Mutta voit sitä, joka ei kylvä ja leikkaa tulevan talven varalta silloin, kun on siihen tilaisuus.

Aivan samalla tavalla niinkuin me Israelin kansan historiasta näemme, mitenkä aika ajottain kansan riveistä kohosi miehiä, jotka nousivat henkensä uhalla tapain turmelusta vastaan ja kehottaen hallitsijoita, hallitsevaa luokkaa ja koko kansaa palaamaan luonnonomaisien elämäntapojen kautta Jumalan yhteyteen, niin näemme kulttuurikansain kesken samaa aatetta nimitettävän *pyrkimykseksi luonnon kannalle*. Jo vanhain kreikkalaisten kesken on tämä pyrkimys luonnon kannalle saanut selvän muotonsa ja sitä tuon tuostakin saarnataan. Etenkin näemme sen käsityksen n. s. valistusaikana kehittyvän korkealle.

Kun yhteiskunta-elämän vilkastuttua, kansassa heräsi itsetietoisuus ja arvosteluhalu, vedettiin tieteet ammattimiesten pölyisistä kamareista päivänvaloon, käytöllisen elämän arvostel-

taviksi. Ja silloin huomattiin, että tiedemiehet olivatkin unohtaneet sen luonnon, missä ihminen elää ja jonka erottamaton osa hän on. Kun ruvettiin vertailemaan eri kansain ja eri aikain siveyssääntöjä, lakeja ja kulttuurilaitoksia toisiinsa, niin huomattiin, että ne suuresti erosivat toisistaan, jopa niinkin suuresti, että »mitä toinen kansa piti pyhänä, se oli toiselle usein kauhistus». Mutta luonto on kaikkialla sama, noudattaa kaikkialla samoja johdonmukaisia lakeja. Siksipä jo silloin asetettiin luonto kulttuuria vastaan ja päästiin niinkin pitkälle oikeaan suuntaan, että eräät suurimmat miehet alkoivat vaatia orjuutta pois, koska kaikki ihmiset ovat luonnostaan yhdenvertaisia.

Etujensa valvojat kyllä huomauttivat, että luonnossakin väkevämpi syö ja sortaa heikompaansa, joten siis luonnon kannalta yhtä hyvin voi puolustaa kansanvaltaa ja harvainvaltaa kuin hirmuvaltaa, mutta me näemme jo silloin tämän väitteen kumotuksi. Jos kerran yhteiskuntaa tahdotaan ylläpitää, eikä hajota takasin kaikkien taisteluun kaikkia vastaan, niin on pyrkimys perheelliseen sopusointuun pidettävä yhteiskunnan perussääntönä. Kun kerran pyrkimys onneen tunnustetaan kaikkien ihmisten yhteiseksi ja korkeimmaksi pyrkimykseksi ja tätä kulttuuri-ihmiset etsivät järjestyneessä yhteiskunnassa, niin on jokaisen ihmisen, sanoo Plato »pyrittävä siihen, ettei hän ensinkään tarvitse kuritusta; mutta jos hän sitä tarvitsee, hän tahi joku hänen omaisistaan, olkoonpa yksityinen tai yhteiskuntakin, niin tulee rangaista ja kurittaa, jos mieli onnelliseksi päästä. Siihen suuntaan pitää jännittää kaikki voimat sekä omat että yhteiskunnan, että oikeus ja siveä mieliala vallitsevat siinä, jos se tahtoo onnelliseksi tulla». Näin on minusta eletävä, jatkaa Plato, »eikä niin, että eläen rosvon elämää, laskee himonsa valloilleen ja koettaa niitä tyydytellä. Sillä eipä semmoinen himojensa orja liene rakas ihmisille eikä jumalille, koska hän on mahdoton mihinkään sopusointuisuuteen; vaan kenen kera ei ole sopusointuisuutta, se ei myös saa ystävyyttä. Mutta viisaatpa miehet sanovat, että yhteistoiminta, ystävyys ja sopusointuisuus, himojen hillintö ja oikeus liittävätkin toisiinsa maan ja taivaan,

ihmiset ja jumalat; senpätähden, tämä maailmankaikkisuus heidän käsityksensä mukaan onkin sopusointuinen järjestö, eikä mikään hillitön sekasotku». Tällä tavoin suuri Plato.

Mutta Kreikan kansa ei korjannut aittaansa sitä jumalalista viljaa, mitä sen suurimmat miehet sille kasvattivat. Kansa pysyi kyllä pahimmasta turmeluksesta vapaana, sillä uudet opit eivät tulleet sen tietoon, eivätkä järkyttäneet sen entisiä siveyskäsitteitä. Mutta sen sijaan että yläluokka olisi omistanut sille tarjotut uudet aatteet kokonaisuudessaan, ryhtynyt toteuttamaan luonnonlakeja kulttuurissaan, käytti se tilaisuutta hyväkseen, irtaantuakseen entisistä siveyssiteistä ja heittäytyäkseen irstaaseen ja tunnottomaan elämellisyyteen, kehuen olevansa siten luonnon kannalla.

Kreikka painuikin pian sivistymättömän, mutta luonnon tilassa olevan Makedoonian alusmaaksi. Jättäen sikseen ne sängen opettavat havainnot, joita meille on tarjona Rooman kansan historiasta, katsokaamme vielä myöhemmältä ajalta suurta historiallista aikakautta, jolloin kulttuurin painuttua pahennuksen pohjakerrokseen taasen huutavana äänenä korvesta kuului kehoitus siirtymään luonnon kannalle. Se oli Rousseau'n mahtava ääni, joka taasen tämän suuren totuuden soihdun nosti valasemaan kolmen Ludvigin pimentämää Ranskaa. Alas väärä kulttuuri, palatkaamme luonnon kannalle, oli hänen nuoruuden tunnussanansa. Vasta silloin kun ihminen, irtautuneena niistä moninaisista suhteista, jotka häntä sitovat yhteiskunta-elämässä toisiin ihmisiin, pääsee antautumaan luonnon välittömään yhteyteen, ikäänkuin ammentamaan luonnon salaperäisestä aarreatasta, löytää hän todellisen onnen, silloin tuntee hän täydellistä vapautta ja sopusointuisuutta. Rousseau'n käsitys Jumalasta tulee taasen näkyviin seuraavista sanoista:

»Minä löydän Jumalan kaikiällä hänen töissään, minä tunnen hänet itsessäni, minä näen hänet ympärilläni; mutta niin pian kuin minä tahdon tarkastaa häntä semmoisenaan, tutkia, missä hän on, mikä hän on, millainen on hänen olemuksensa,

niin seisattuu ajatukseni, henkeni joutuu sekasin, menettää varmuutensa».

Me näemme, että tämä viime vuosisadankin suurin profeetta ajatteli *luontoa ja Jumalaa samaksi käsitteeksi* ja kehotti poistamaan sitä kulttuuria, joka ei ollut sopusoinnussa luonnon jumalallisten lakien kanssa.

Mutta Ranskan kansakaan ei jaksanut lentää niin korkealle, mihin tämä tie viittasi. Vanha yhteiskunta hävitettiin suuressa vallankumouksessa, mutta sen sijaan, että olisi lähdetty pyrkimään luonnonlakien turvissa sitä sopusointuisuutta kohti, joka on kaiken kehityksen päämäärä ja johon Jumalan henki meitä tahtoo ohjata, kiellettiin Jumala ja ihmisen rajallinen käsitys ulkonaisesta luonnosta pantiin kaiken mitaksi ja määrääjäksi.

Se riemun sävel, joka sai korvin kuultavan muodon Marseljeesissa ja joka näytti avaavan ihmiskunnalle portin korkeampaan elämään, ei johtanutkaan Ranskan kansaa sopusointuisuuden järjestämistyöhön sivistyskansain keskuudessa, vaan Napoleonin veritöihin. Napoleon petti jumalallisen kutsumuksensa ja syöksi ihmiskunnan uutta alennustilaa kohti.

Mutta totuus ei sammu milloinkaan. Sen liekit voivat tukehtua, muuttua tupruavaksi, kuolettavaksi savuksi, mutta heti kun uusi tuulen henkäys haihduttaa savun, välähtää se uuteen liekkiin. Sen loimotus kauhistuttaa silloin niitä, jotka eivät enää ole muistaneet sitä olevaksikaan, kooten lähistöönsä sellaisia aineita, jotka se nielee, mutta se riemastuttaa niitä, jotka ovat sen valoa ja lämpöä etsineet ja ikävöineet.

Niin on taasen nykyaikana nousemassa kaikkien yhteiskunnallisten uudistuspyrintöjen yhteiseksi tunnussanaksi pyrkimys luonnon kannalle. Tietysti ne, joilla on etua yhteiskunnan vanhasta järjestyksestä, puolustavat asiain entistä menoa alaspäin; he pitävät kapakoita, vankiloita, kasarmeja, porttoloita kulttuurin välttämättöminä kukkina ja vaativat meitä rakastamaan sitä isänmaan-järjestyttä, jossa kaikki lainsäädäntö ja yhteiskunnalliset edut on sovitettu pientä vähemmistöä varten, mutta jossa suuri enemmistö on johdettu niin kauas luonnon kannalta, ettei

se saa edes tehdä työtä niin paljon kuin se tahtoo. Mutta uusi aika on jo koittanut. Kaikkiällä sivistyskansain keskuudessa on kansan valistunein kerros jo oppinut tarkastamaan nykyaikaisen rahavallan kulttuuria totuuden valossa ja nähnyt sen kurjuuden. Siksipä nyt nuo etujensa valvojat yölepakkojen tavalla liitelevät seinästä seinään heidän odottamattaan ilmaantuneen soihdun valossa, käsittämättä, mitä oikeastaan on tekeillä ja mitä seurauksia uusi ilmiö tulee tuottamaan.

Mutta katsokaamme vielä tarkempaan tätä uuden ajan hirviötä. Mitä merkitsee siis pyrkimys luonnon kannalle. Me voisimme selvyuden vuoksi jakaa tämän tarkastuksemme kahteen osaan.

Jumala ja luonto on kaikille yhteinen! Tässä väite, jonka todistaminen tulkoon ensi tehtäväksemme.

Suuri aikalaisemme prof. Max Müller opettaa, että on ollut aika, jolloin ihmisillä ei ollut vielä laisinkaan Jumala-käsitettä, vaan näkivät he ainoastaan ulkonaisen luonnon, joka heidän mielestään oli täynnä käsittämättömiä ilmiöitä. Aamurusko, tuuli, sade, olivat heille yhtä ihmeellisiä ilmiöitä kuin ukkonen, taivaankaari ja muut harvinaisemmat ilmiöt. Kaikki nämä herättivät heissä ihmettelyä, kunnioitusta ja pelkoa. Vähitellen heissä kuitenkin kehkeytyi ajatus jonkinlaisista olennoista, jotka olivat noitten luonnon ilmiöitten ja voimien takana, ja vihdoin muodostui käsite kaikkein korkeimmasta, mahtavimmasta olenosta, kaiken tämän koossapitäjästä ja johtajasta. Ja jokainen kansa antoi tälle luonnon suurelle herralle oman nimensä. Israelilaiset kutsuivat häntä Jehovaksi, vanhat suomalaiset Ukko Ylimmäiseksi. Mutta niinkuin israelilaisten historiasta näemme, eivät kansat tyytyneet yksinomaan palvelemaan tätä luonnon suurta herraa, vaan tahtoivat he omistaa hänet omakseen väittäen, että heidät se Jumala muka vaan oli omaksi kansakseen valinnut eikä mitään muuta kansaa. Sanoivatpa he suoraan, että he olivat oikeassa liitossa Jumalan kanssa, jossa kontrahdissa oli kummallakin puolella oikeuksia sekä velvollisuuksia. Samalla tavalla muutkin kansat omistelivat Jumalaa omakseen,

niin että kun kansain kasvaessa ja maanpinnan ahtaammaksi tullessa alkoi ahdinkoa tulla ja riitoja syntyä, niin riideltiin yhtäaikaa sekä maan pinnan että Jumalan omistamis-oikeudesta. Veiväthän voittajat joskus jumalankuvat sotavankien mukana tahi ainakin hävittivät voitettun kansan jumalain pyhätöt, niin kuin tiedämme ruotsalaisten meidänkin maassamme tehneen.

Mutta ei siinä kyllä. Kun Jumala kerran tunnustettiin kansan korkeimmaksi herraksi, niin pian syntyi kiistaa siitä, kuka saisi olla lähinnä tätä mahtia. Ja siten kehittyi papisto väliasteeksi kansan ja Jumalan välille. Millä huolella papisto kaikissa maissa on osannut tämän erikois-oikeutensa Jumalan hyvyyteen muuttaa kiliseväksi kullaksi, sen me, Jumal'paratkoon, kyllin hyvästi tunnemme omista oloistamme, vaikkakin jo on lähes 19 vuosisataa kulunut siitä, kun suuri Natsarealainen, paljastaen kaikki pappisjuonet, osotti että jokainen ihminen, joka tahtoo tulla Jumalan pojaksi tahi tyttäreksi, löytää hänet ilman mitään papillista asianajajaa omassa kammiossaan. Jesus Natsarealainen murti yksityisen yhteiskuntaluokan ja kansankin oikeuden Jumalan omistamiseen. Hän se lähetti oppilaansa »kaikkeen maailmaan» katsomatta yhteiskunta-luokkiin ja kansoihin.

Mutta hänen oppinsa saatiin, niinkuin jo osotin, kukistetuksi ennenkuin se ehti kaikkeen maailmaan levitä. Hänen kävi aivan niinkuin Platon ja Rousseauin. Hänen rakkautta-uhkuvan oppinsa sijalle siirtyi jälleen se samanen pappioppi, jonka hän juuri oli kukistanut. Erityisen kansan, erityisen yhteiskuntaluokan oikeus Jumalan omistamiseen tuli taasen voimaan ja kehittyi viimein siihen korkeimpaan kukkaansa, että ainoastaan yksi ihminen, paavi, on suoranaudessa yhteydessä Jumalan kanssa, muut ainoastaan väliasteitten kautta.

Sittemmin on tämä järjestelmä murrettu, mutta ainoastaan nimeksi. Yhä vielä väittää erityinen yhteiskunta-luokka olevansa laillisesti oikeutettu vartioimaan armon välikappaleita ja nauttii tästä mukavasta vaivastaan runsaita tuloja.

Aivan samalla tavalla kuin omistusoikeus Jumalaan on myöskin omistusoikeus luontoon kehittynyt. Sekin on alkujaan

ollut kaikkien yhteisenä hyvänä. Jokainen sai sen omakseen, mitä hän työllään luonnosta irti sai. Mutta sitten ruvettiin luontoakin jakamaan. Jaettiin ensin kansain kesken ja sitten vallassaolijat keskenään; eri maissa, vallanpitäjän olosuhteitten mukaan, eri tavalla. Ja me tiedämme, että sekin osa luontoa, jota me Suomenniemeksi nimitämme, on nyt, linnuista ja kaloista puhumattakaan, niin huolellisesti jaettu, ettei ole osattomiksi jääneitten menemistä enää marjoja, sieniä tahi käpyjäkään haltuunsa ottamaan. *)

Voipiko arvoisa lukijani nyt edellisen johdolla sanoa, mihin on pyrittävä, kun nykyinen kehityssuunta huomataan vääräksi ja mahdottomaksi jatkaa. Luonnon suhteen on tehtävä sama, minkä Jesus Natsarealainen teki Jumalan suhteen. Luonto on saatava taasen kaikille yhteiseksi, niinkuin Jumalakin kaikille yhteinen on.

Pääsköön *perhe-aate ykteiskuntalaitoksen perusohjeeksi!* Siinä toinen väitteeni.

Mitä käsitämme me nyt perheaatteella? Eikö se ole keskinäisen sovinnollisuuden, avuliaisuuden, sopusointuisuuden aate? Eikö se sisällä sitä, että jokaisella sen jäsenellä pitää olla hänen työvoimaansa, sivistykseensä ja ikäänsä katsomatta samanlainen oikeus elämän tarpeisiin?

Kuitenkin tiedämme, että jo koulussa valmistetaan lapsia, ei sopusointuista perhe-elämää varten, jossa vahvempi auttaa heikompaansa, vaan eläimellistä taistelua varten olemassa-olon puolesta. Ovathan meidän nykyiset kulttuuriyhteiskunnan herrat isännät tottuneet pitämään yhteiskunnan hyödyllisimpiä jäseniä, nimittäin työmiehiä, niin johdonmukaisesti kauppatavarana, että he kauhistuvat, jos kuulevat sosialistien vaativan samanlaista palkkaa kaikille saman työn tekijöille, tuotantokykyyn katsomatta.

Kuitenkin on heikommilla työvoimilla varustetulla kansalaisella perhe-aatteen kannalta oikeus ihan samoihin, jopa parem-

*) Katso Rikoslain 33:s luku.

piinkin toimeentulo-ehtoihin, kuin niillä, jotka täysvoimaisina kykenevät kovempaan työhön. Vai eikö heikkovoimaisin veli saa oikeassa perheessä syödäkseen maukkainta palaa, nukkua pehmeimmällä vuoteella ja käydä mukavimmissa vaatteissa?

Miksi on nyt pedot otettu ihmisten esikuviksi? Miksei kernaammin sitten — jos Darwinin kehityslakia taistelusta olemassa-olon puolesta välttämättä tahdotaan jumaloida — apinat tahi hevoset tahi mehiläiset tahi muurahaiset? Tiedämmehän, ettei ne eläinrodut, joilla yhteiskunta-elämän alkeita on nähtävänä, elä keskinäisessä taistelussa, vaan riippuu yhteiselämän eheys siellä keskinäisestä avuliaisuudesta.

Me näemme, että jos tahdotaan perhe-aate saada kaiken yhteis-elämän perussäännöksi, niinkuin se alkujään on ollut, niin tulee kulttuurin johtaa kehityksensä takaisin puhtaan luonnon kannalle, ottaa noudatettavakseen sen keskinäisen avuliaisuuden perusohjeen, jonka mukaan ihminen patriarkalisessa luonnon tilassa loi kulttuurikukkansa. Niin nykyinenkin ihmiskunta voipi pelastua alennustilastaan, palata takaisin kehityksensä oikealle uralle.

Vasta silloin kun ihmiset järjestävät olonsa niin, että he joka hetkellä huolellisesti noudattaen niitä lakeja, joitten alaisia me ruumiillisesti sekä henkisesti olemme, ottavat pääpyrinnökseen tuon luonnon-omaisen toteuttamisen itsessään sekä yhteiskunnassaan, pääsee ihminen nykyisestä alennustilastaan ja saapi Jumalan äänen jälleen kuulumaan keskuudessaan. Silloin loppuu eläimellinen taistelu olemassa-olon puolesta ja sijalle tulee rauhallinen yhteiselämä yhteisen Jumalan turvissa ja yhteisen luonnon avulla.

Silloin on ihmiskunta se, miksi sitä jo Plato sanoi: sopuisointuinen järjestö, eikä hillitön sekasotku. Silloin ovat ihmiset »yhtä Isän kanssa», sanoaksemme saman ajatuksen Jesus Natsarealaisen sanoilla.

Tähän tällaiseen järjestymiseen pyrkii kansainvälinen sosialismi. Se se pyrkii muodostamaan sellaista yhteiskuntajärjestystä, jossa tulevat yhtä mahdottomiksi ne luonnottomuu-

det, joihin suuret rikkaudet ihmisiä eksyttävät, kuin ne kärsimykset, joita ajattelemaan ja luonnon yltäkylläisyydestä iloitsemaan syntyneet ihmislapset ovat koneitten osiksi ja kauppatavaraksi painuneina joutuneet. Sosialismi se pyrkii siihen, että kaikilla yhteiskunnan jäsenillä olisi heidän olemuksensa luonnon mukaisesti yhtä paljon tarjona henkistä kuin ruumiillista työtä.

Se, joka Jumalan tahdon ymmärtäessään tutustuu myöskin sosialismiin, hän saattaa tyynellä mielellä katsoa niitä mustia varjoja, jotka yhä synkempinä pimittävät ihmiskunnan tietä rauhaan, kehitykseen ja onneen, sillä hänellä on selvänä sopusointuisuuden molemmat ehdot: tieto Jumalan tahdosta ja käsitys keinoista sen toteuttamiseen yhteiskunta-elämässä. Hänellä on selvänä, mistä riippuu nykyisen *ihmiskunnan pelastus*.

